

CHOWANNA

T. 1 (32)

TERAPIA PEDAGOGICZNA

pod redakcją Adama Stankowskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2009

Redaktor naczelny
Dr hab. Zbigniew Spendel

Recenzenci

Prof. zw. dr hab. Krystyna Marzec-Holka, prof. zw. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki

Rada Naukowa

Prof. dr hab. Jerzy Brzeziński
Prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak
Prof. dr hab. Kazimierz Denek
Prof. dr hab. Tadeusz Frąckowiak
Prof. dr hab. Adam Frączek
Prof. dr hab. Stanisław Juszczyk
Prof. dr hab. Stanisław Kawula
Prof. dr hab. Wojciech Kojs
Prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski
Prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński
Prof. dr hab. Tadeusz Lewowicki
Prof. dr hab. Mieczysław Łobocki
Prof. dr hab. Krystyna Marzec-Holka
Prof. dr hab. Stefan Mieszalski
Prof. dr hab. Aleksander Nalaskowski
Prof. dr hab. Czesław Nosal
Prof. dr hab. Irena Obuchowska
Prof. dr hab. Wincenty Okoń
Prof. dr hab. Stanisław Palka
Prof. dr hab. Karol Poznański
Prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki
Prof. dr hab. Bronisław Siemieniecki
Prof. dr hab. Tomasz Szkudlarek
Prof. dr hab. Bogusław Śliwerski
Prof. dr hab. Andrzej de Tchorzewski
Prof. dr hab. Janina Wyczesany

Kolegium Redakcyjne

Prof. dr hab. Teresa Borowska
Prof. dr hab. Barbara Kozusznik
Prof. UŚ dr hab. Katarzyna Popiołek
Prof. UŚ dr hab. Jan M. Stanik
Prof. dr hab. Adam Stankowski
Dr hab. Agnieszka Stopińska-Pająk
Prof. UŚ dr hab. Ewa Syrek
Prof. UŚ dr hab. Anna Nowak

Sekretarz Redakcji

Dr Beata Piłula

www.chowanna.us.edu.pl

Adres Redakcji / Editorial Adress
Wydział Pedagogiki i Psychologii
Uniwersytetu Śląskiego
40-126 Katowice, ul. M. Grażyńskiego 53
tel./fax (032) 258-94-82
e-mail: zbigniew.spendel@us.edu.pl

Spis treści

Wstęp (<i>Adam Stankowski</i>)	5
--	---

Artykuły

ADAM STANKOWSKI Terapia pedagogiczna – wprowadzenie	9
KATARZYNA GABRYŚ O wartościach terapeutycznych w praktyce wychowawczej pedagoga specjalnego	33
EWA ŚWIĄC Pomysły interpretacyjne a wartości (na przykładzie baśni)	43
JOANNA GODAWA, MARTA NIEMIEC Zastosowanie programu ART w pracy z dziećmi i młodzieżą agresywną	55
KRYSTYNA MOCZIA Nuuuda... w chorobie. Humor sytuacyjny jako antidotum na nudę	73
ANNA KURZEJA, JOANNA GODAWA Wykorzystanie zooterapii w terapii pedagogicznej na przykładzie terapii z udziałem psa	85
KRYSTYNA MOCZIA, JOANNA GODAWA Malowane słowem, gestem, oddechem... czyli koloroterapia na zajęciach terapeutyczno-rewalidacyjnych	97
DARIUSZ DZIUBA Konferencja jako metoda wspierająca osiągnięcie niezależności oraz forma wyrażania oczekiwań przez młodzież niepełnosprawną intelektualnie	109
STANISŁAW BYRA, MONIKA PARCHOMIUK Optymizm dyspozycjonalny młodzieży niepełnosprawnej – wybrane konteksty	115
TADEUSZ WOLAN Uwarunkowania i tendencje do brutalizacji zachowań dzieci i młodzieży (w okresie transformacji ustrojowej w Polsce)	133

ELŻBIETA WIŚNIEWSKA Realizacja potrzeby kontaktu dziecka niepełnosprawnego z dzieckiem zdrowym w warunkach szkoły integracyjnej	155
MARTA NIEMIEC Problem przystosowania dzieci z ADHD do warunków szkolnych – (sposoby przeciwdziałania odrzuceniu i wykluczeniu społecznemu dziecka „innego”)	169
BEATA PITUŁA, MAŁGORZATA KITLIŃSKA-KRÓL Jakość i zakres funkcjonowania systemu opieki logopedycznej w ocenach nauczycieli, logopedów i rodziców	187
EWA GER Typologia polskich wolontariuszy według systemu wartości-możliwości spójnego referencyjnego układu czynności pomagania	207
ŠTEFAN VAŠEK, ALEXANDRA KASTELOVÁ Porównanie systemów kształcenia pedagogów specjalnych w polskich i słowackich szkołach wyższych	221

Recenzje

<i>Nauczyciel wobec problemów współczesności.</i> Red. Beata Pituła, Katowice, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka 2006 (<i>Hanna Gawonicz</i>)	241
Teresa Wilk: <i>Bukowno – między Małopolską a Górnym Śląskiem. Przestrzeń egzystencji i aktywizacji społeczności lokalnej (studium socjopedagogiczne).</i> Kraków, Oficyna Wydawnicza, „Impuls” 2006 (<i>Piotr Mosiek</i>)	247
<i>Oświata polska 1944–1956. Wybór źródeł.</i> Cz. 1: <i>Lata 1944–1948.</i> [Wybór] Stanisław Mauersberg, Marian Walczak. Warszawa, Polskie Towarzystwo Pedagogiczne 1999; Cz. 2: <i>Lata 1949–1956.</i> [Wybór] Stanisław Mauersberg, Marian Walczak. Warszawa, Polskie Towarzystwo Pedagogiczne 2000 (<i>Witold Chmielewski</i>)	255
Tomasz Niemirowski: <i>O naturze i wspomaganiu rozwoju umysłowego.</i> Lublin, „Innovatio Press” Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji 2008 (<i>Ryszard Stachowski</i>)	259

Wspomnienia

Profesor Jan Poplucz (1932–2008)	265
--	-----

Wstęp

Próba odczytywania „na nowo” przesłanek teoretycznych formułowanych przez wybitnych przedstawicieli pedagogiki specjalnej i stosowanie ich w praktyce pedagogicznej realizowanej w ramach procesów rewalidacji, resocjalizacji, rehabilitacji czy oddziaływań ortodydaktycznych wyznaczyły obszar poszukiwań walorów terapeutycznych tkwiących (zgodnie z założeniem, że istnieje tyle dziedzin wychowania, ile sfer rzeczywistości, w jakich funkcjonuje człowiek) w zróżnicowanej materii warsztatu pedagogicznego.

Za punkt wyjścia przyjęto zakres i treść pojęcia „terapia pedagogiczna” zdefiniowanego przez Ottona Lipkowskiego (*Resocjalizacja*. Warszawa 1976, s. 217). Według niego do terapii pedagogicznej można zaliczyć „wszelkie działania pedagogiczne mające na celu likwidację lub ograniczenie zaburzeń rozwojowych oraz umożliwienie lub ułatwienie najkorzystniejszego rozwoju jednostkom z odchyleniami od normy”.

Zaliczenie terapii pedagogicznej do grupy procesów znaczących (obok rewalidacji, rehabilitacji i resocjalizacji) dla realizacji procesu wychowania i nauczania osób niepełnosprawnych oraz próby określenia jej struktury i dynamiki pozwalają na ukazanie wieloznaczności i zróżnicowań w sposobie traktowania zagadnień wychowalności, ograniczeń rozwoju, poziomów wysiłkowych czy wreszcie osiągnięcia podstawowych celów pedagogiki specjalnej (możliwie najwyższego poziomu przystosowania społecznego i samodzielnego, niezależnego funkcjonowania w otwartym środowisku społecznym). Cele te, jak sądzę, mogą być osiągnięte nie tylko dzięki właściwie

dobranym metodom, technikom, a w obrębie ich stosowania środkom (w ogólnym zarysie powstałe na gruncie „filozofii wychowania” i postaw wobec niepełnosprawności), ale także tworzeniu klimatu terapeutycznego. Klimat ten nie poddaje się regułom wyznaczającym poprawność metodologiczną badań nad zagadnieniami terapii pedagogicznej. Jest materią nieposiadającą czytelnych, mierzalnych wskaźników, a jednak, zdaniem terapeutów, jest zmienną znaczącą dla efektów końcowych podejmowanych działań terapeutycznych. Dlatego przeniesienie ciężaru gatunkowego poszukiwań na walory terapeutyczne zawarte w proponowanych przez nauczycieli wychowawców formach zajęciowych realizowanych na różnych blokach przedmiotowych i tematycznych wydaje się zasadne i pożyteczne.

W prezentowanych tekstach skupiono uwagę na: wpływaniu na sfery uczuciowe dziecka, wykorzystaniu pożytecznych organizacyjnie form działania, wyzwaniu się z zahamowań i blokad, działaniu twórczym, zadaniach nauczyciela wychowawcy, normowaniu zaburzeń w procesach psychicznych itp.

Autorami są, w przeważającej części, nauczyciele akademicy – pracownicy Katedry Pedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego – mający doświadczenie zawodowe i praktykę pedagogiczną nabywaną w różnych placówkach szkolnictwa specjalnego.

Adam Stankowski

Nr indeksu 330566
PL ISSN 0137-706X

Copyright © 2009 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Publikacja będzie dostępna – po wyczerpaniu nakładu – w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library

www.cceol.com

Śląska Biblioteka Cyfrowa

www.sbc.org.pl

Redaktor
BARBARA KONOPKA

Projekt okładki
i szaty graficznej
BEATA MAZEPA-DOMAGAŁA

Redaktor techniczny
MAŁGORZATA PLEŚNIAR

Korektor
LIDIA SZUMIGAŁA

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład: 280 + 50 egz. Ark. druk. 17,25. Ark.
wyd. 18,5. Papier offset. kl. III, 80 g Cena 30 zł

Łamanie: Pracownia Składu Komputerowego

Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego

Druk i oprawa: EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, Spółka Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Zasady opracowania materiałów

1. Redakcja przyjmuje teksty nigdzie dotąd nie publikowane.
2. Nadsyłane prace będą recenzowane, a następnie omawiane na posiedzeniach Redakcji, która podejmie decyzję w sprawie zakwalifikowania ich do druku. O decyzji Redakcji Autor zostanie poinformowany. W przypadku niezakwalifikowania artykułu do druku zostanie on zwrócony Autorowi. (Prace realizowane między innymi w ramach grantu powinny być opatrzone informacją o rodzaju, numerze i tytule problemu badawczego).
3. Objętość tekstu nie może przekraczać 16 stron maszynopisu, łącznie z bibliografią, przypisami, tabelami, rysunkami. Wyjątek od tej zasady stanowią jedynie artykuły zamówione.
4. Materiały przekazane do redakcji powinny zawierać:
 - komputerowy wydruk tekstu wraz z dyskietką, ewentualnie maszynopis tekstu (znormalizowany, w dwóch egzemplarzach) wraz z bibliografią (uporządkowaną alfabetycznie, w układzie nazwisko/data),
 - tabele, rysunki (wydruk oraz dyskietka, ewentualnie wykonane starannie na kalce technicznej, opisane, w jednym egzemplarzu),
 - streszczenia w języku polskim i w języku angielskim,
 - przypisy: bibliograficzne (podane w tekście głównym, umieszczone w nawiasach w układzie nazwisko/data), rzeczowe (opatrzone cyfrą odpowiadającą numeracji ciągłej przypisów w tekście głównym, napisane na oddzielnej stronie),
 - informacje o Autorze (imię i nazwisko, tytuł, stopień naukowy i zawodowy, specjalność, stanowisko i miejsce pracy, aktualnie pełnione funkcje w stowarzyszeniach i towarzystwach krajowych i zagranicznych, adres do korespondencji, adres domowy, numer telefonu).

WARUNKI PRENUMERATY

Warunkiem regularnego otrzymywania „Chowanny” jest złożenie zamówienia na prenumeratę roczną. W roku 2009 oprócz stale ukazujących się numerów został wydany dodatkowy, jubileuszowy tom czasopisma. Cena każdego z tomów wyniesie 30 zł.

Zamówienia prosimy wysyłać pod adresem:

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO
UL. BANKOWA 12B, 40-007 KATOWICE
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl
tel. (032) 359-15-70

Bieżące numery można nabywać bezpośrednio w księgarni Wydawnictwa ul. Bankowa 12 (budynek rektoratu) lub zamawiać korespondencyjnie.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the:

Foreign Trade Enterprise
ARS POLONA
Krakowskie Przedmieście 7, 00-950 Warszawa, Poland
Bank Account: Bank Handlowy SA w Warszawie 201061-710-1310

Księgarnia Wysyłkowa
„LEXICON”
Maciej Woliński
skrytka pocztowa 957, 00-950 Warszawa 1
tel./fax (022) 625-01-29, (022) 648-41-23
e-mail: lexicon@medianet.pl

KOLPORTER SA
ul. Strycharska 6
25-659 Kielce